

JEDU

KOULUTUSKESKUS

Opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Käsitelty esimiesfoorumi 8.6.2022

Sisällys

1.	TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT	3
2.	TASA-ARVOON JA YHDENVERTAISUUTEEN LIITTYVIÄ KÄSITTEITÄ.....	3
3.	TOIMENPITEET TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEKSI.....	5
4.	TOIMINTAOHJEITA KÄYTÄNNÖN TILANTEISIIN	10
5.	LAINSÄÄDÄNTÖPERUSTA.....	10
7.	TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN	12
8.	SUUNNITELMAN TOTEUTTAMISEN SEURANTA JA TARKISTAMINEN	12
9.	LÄHTEET	12

1. TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen arviointi ja edistäminen sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen kuuluvat oppilaitosten ja koulutuksen järjestäjien lakisääteisiin velvollisuuksiin. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun tarkoituksena on varmistaa, että ihmisarvoa kunnioitetaan riippumatta ihmisen sukupuolesta, sukupuoli-identiteetistä, sukupuolen ilmaisusta, iästä, uskonnosta, vakaumuksesta, yhteiskunnallisesta asemasta, alkuperästä, kansalaisuudesta, mielipiteistä, politiikasta, ay-toiminnasta, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautuneisuudesta tai muista henkilöön liittyvistä syistä.

Tarvittaessa koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on ryhdyttävä toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioiden tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. ([https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tasa-arvo- ja-yhdenvertaisuussuunnittelu-oppilaitoksissa](https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnittelu-oppilaitoksissa)).

Tasa-arvolaki (1986/609) ja yhdenvertaisuuslaki (2014/1325) edellyttävät koulutuksen järjestäjiltä sekä yli 30 henkilöä työllistäviltä työnantajilta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimista vuosittain tai vähintään kolmen vuoden välein. **Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma on lain mukaan työkalu, joka tukee sukupuolten tasa- arvon edistämistä kaikessa oppilaitoksen toiminnassa. Yhdenvertaisuussuunnitelma puolestaan on yhdenvertaisuuden edistämisen työkalu, joka tukee yhdenvertaisuuden edistämistä kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.** Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat voivat olla erillisiä asiakirjoja, yhdistettyjä toistensa kanssa tai sisältyä johonkin muuhun asiakirjaan. Koulutuskeskus JEDUssa nämä suunnitelmat on yhdistetty tasa- arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaksi. Henkilöstölle on laadittu oma tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

JEDUn tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää lainsäädäntöperustan, selvityksen oppilaitoksen opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta sekä toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Tämän suunnitelman pohjana ovat myös JEDUn arvot: vastuullisuus ja avoimuus.

2. TASA-ARVOON JA YHDENVERTAISUUTEEN LIITTYVIÄ KÄSITTEITÄ

Tässä luvussa esitetään lyhyesti muutamia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakiin liittyviä käsitteitä yhdenmukaisen näkemyksen varmistamiseksi.

Epäasiallinen käytös on yleisen hyvän tavan vastaista käyttäytymistä toista kohtaan. Se voi olla esim. yhteisöstä eristämistä, perusteetonta arvostelua, mustamaalaamista tai toistuvaa asiattonta käytöstä, kuten piikittelyä tai huutamista.

Häirintä on järjestelmällistä ja jatkuvaa kielteistä toimintaa tai käyttäytymistä. Häirintää on mm. uhkaavan, vihamielisen, halventavan, nöyryyttävän hyökkäävän ilmapiirin luominen, esimerkiksi nimittely, uhkailu tai sosiaalinen eristäminen. Häirintä voi ilmetä esimerkiksi asiattomina vihjailuina, jotka kohdistuvat ihonväriin, ikään, sukupuoleen, mielipiteisiin tai vakaumukseen. Häirintää on myös loukkaava käytös sanoin, toimin tai asentein.

Maahanmuuttaja on yleiskäsite henkilölle, joka on muuttanut maasta toiseen. Käsitteellä viitataan yleensä henkilöihin, jotka ovat syntyneet ulkomailla.

Pakolainen on ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi.

Pakolaistaustainen –nimitystä käytetään henkilöstä, jolla on pakolaisasema tai turvapaikanhakijasta, joka on saanut myönteisen oleskeluluvan.

Paperiton tarkoittaa henkilöä, joka on maassa ilman oleskelulupaa, jonka oleskelulupa on umpeutunut tai maahan tulo tai maassa oleskelu ei ole laillista. Paperittomista käytetään myös termiä laitton maassa oleskelu.

Rasismi tarkoittaa ihmisryhmän tai sen jäsenen ihmisarvon alentamista.

Sateenkaariperheitä ovat perheenisäystä suunnittelevat, lasta odottavat tai lapsiperheet, joissa ainakin yksi vanhempi kuuluu seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön.

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä ainakin seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- härskit puheet, kaksimielliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- pornoaineistot, seksuaalisesti värityneet kirjeet, sähköpostit, tekstiviestit tai puhelinsoitot
- fyysinen koskettelu
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- raiskaus tai sen yritys

Seksuaalinen suuntautuminen kertoo siitä, kenestä henkilö on kiinnostunut. Sukupuoli ja seksuaalinen suuntautuminen ovat eri asioita, jotka tosin molemmat voivat muuttua elämän aikana. Tästä esimerkkeinä esim. homot ja lesbot, jotka ovat kiinnostuneet samasta sukupuolestaan kuin he itse ovat tai sitten bi- eli panseksuaalit, jotka ovat kiinnostuneet ihmisistä ilman sidonnaisuutta sukupuoleen.

Sukupuoli-identiteetti tarkoittaa tunnetta mieheydestä, naiseudesta tai esimerkiksi muun sukupuolisyytyydestä tai sukupuoleettomuudesta.

Sukupuolen ilmaisulla tarkoitetaan erilaisia ilmaisun tapoja, jotka ovat kulttuurissamme sukupuolittuneita. Sukupuolen ilmaisu sisältää kaiken yksilön toiminnan ja käyttäytymisen, jolla hän ilmaisee itselleen ja muille olevansa nainen, mies tai jotain muuta. Näitä ilmaisun tapoja, jotka ovat kulttuurissamme sukupuolittuneita, ovat esimerkiksi vaatetus, muu ulkonäkö, puhetyyli, ilmeet ja eleet. Sukupuolinen ilmaisu ei kerro mitään esimerkiksi ihmisenseksuaalisesta suuntautumisesta.

Sukupuolivähemmistöt tarkoittavat niitä ihmisiä, joiden sukupuoli tai sen ilmaisu ei jollain tavalla vastaa normatiivisia käsityksiä sukupuolesta. Tähän ryhmään kuuluvat transsukupuoliset, transvestiitit, muunsukupuoliset ja intersukupuoliset.

Syrjintä tarkoittaa henkilöiden asettamista eri asemaan laissa kielletyllä perusteella, esimerkiksi sukupuolen tai sukupuoli-identiteetin ilmaisun perusteella. Oppilaitoksessa syrjintä voi ilmetä esimerkiksi tiettyyn sukupuoleen kuuluvien suosimisena opiskelijavalinnoissa tai opetuksen järjestämisestä sellaisilla tavoilla, että pienten lasten vanhempien on vaikeaa osallistua siihen.

Syrjinnän kieltoa rikkonut (esim. oppilaitos tai työnantaja) voi joutua maksamaan loukatulle hyvitystä.

Transihmiset on kattokäsite ihmisille, jotka eivät määritä itseään kuuluvaksi vain siihen sukupuoleen, mikä on syntymässä määritelty. Transihmisiä voivat olla sukupuolettomat, transsukupuoliset, transvestiitit ja muun sukupuoliset. Transsukupuolinen ihminen voi korjauttaa kehoaan vastaamaan kokemaansa sukupuolta. Transsukupuoliselle on tärkeää, että hänet kohdataan oikeassa sukupuoleessaan, minkä vuoksi sukupuolen korjauksen sosiaaliset ja juridiset ulottuvuudet ovat myös tärkeitä.

Transvestiitti on ihminen, joka on pääosin tyytyväinen syntymässä annettuun sukupuoleensa, mutta jolla on tarve ajoittain ilmentää itsessään toista sukupuolta. Tyypillisesti monet transvestiitit ilmentävät toista sukupuolta pukeutumalla tai meikkaamalla. Suuri osa transvestiiteista on miehiä, mutta toisaalta miesten naiselliseen pukeutumiseen kiinnitetään enemmän huomiota.

Vakaumus

Jokaisella ihmisellä on uskonnon ja omantunnon vapaus. Tähän sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen, kuten jumalanpalvelukseen tai muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen. (Suomen perustuslaki (731/1999) 11 §)

Vammainen on henkilö, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. (3.4.1987/380, Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista).

3. TOIMENPITEET TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEKSI

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus ilmenevät oppilaitoksen toimintakulttuurissa ja vuorovaikutuksessa, opiskelijoiden yhdenvertaisena kohteluna opiskelijavalinnoissa, opintojen ohjauksessa ja opintosuoritusten arvioinnissa sekä syrjinnän ja seksuaalisen häirinnän ehkäisyä.

Tämän suunnitelman tarkoituksena on tukea tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä kaikessa JEDUn toiminnassa. Alla olevaan taulukkoon on koottu niitä toimintoja ja toimenpiteitä, joiden avulla tätä työtä tehdään.

Taulukko 1: Tavoitteet ja toimenpiteet eri toiminta-alueilla tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi JEDUssa.

TOIMINTA-ALUE	TAVOITE	TOIMENPITEET /SEURANTA
Opiskelijavalinta	Opiskelijavalinnassa kaikkia hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti	Valintaperusteista tiedotetaan hakijoille ennakoon Opintopolussa ja oppilaitoksen www-sivuilla. JEDUn hakija opas, lisää linkki Valinnassa noudatetaan yhtäläisiä valintaperusteita kaikkien kyseisessä haussa hakevien kohdalla. Jatkuvan haun valintakriteerit Seuranta: Opiskelijahallintopalvelut tarkistaa hakukohteiden valintaperusteet vuosittain. Hakijan opas päivitetään vuosittain JEDUn markkinoinnin toimesta.

<p>Opintojen ohjaus</p>	<p>Ohjauspalvelut ovat kaikkien opiskelijoiden saatavissa ja niistä tiedotetaan</p> <p>Opiskelijoiden yksilöllisyys huomioidaan yhdenvertaisesti</p>	<p>Opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta.</p> <p>Opiskelijalle laaditaan opintojenalussa henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, johon kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot.</p> <p>Ohjauksessa noudatetaan eettisiä periaatteita www.sopo.fi/yhdistys/eettiset-periaatteet</p> <p>Opiskelijan aikaisempi osaaminen tunnistetaan ja tunnustetaan.</p> <p>Opiskelija saa tukea ja ohjausta urasuunnitelman laatimisessa ja opiskelun muutostilanteissa.</p> <p>Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden ohjauspalvelujaon laajennettu. ULPO-hanke, lisää esittely/linkki</p> <p>Seuranta: Amis-palautte, kouluterveyskysely</p>
--------------------------------	--	--

<p>Opetuksen ja oppimisympäristöjen yhdenvertaisuus (oppilaitos, työpaikat ja muut oppimisympäristöt)</p>	<p>Opetusmenetelmät ja tilat ovat esteettömiä ja saavutettavia</p> <p>Oppimateriaalit ovat selkeitä, tarvittaessa selkokielisiä.</p>	<p>Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) toteuttamisessa tarkoittaa opiskelijan omien lähtökohtien ja tavoitteiden huomioimista.</p> <p>Opiskelijalla on oikeus saada arviointi ilman aiheetonta viivytystä. Arvioijien tulee suorittaa osaamisen arviointi ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun tutkinnon tai koulutuksen osan näyttö tai muu osaamisen osoittaminen on tehty.</p> <p>Osaamista voi hankkia erilaisissa oppimisympäristöissä.</p> <p>Opiskelijoilla on mahdollisuusverkko-opintoihin. Verkko-opintojen tarjontaa kehitetään tarjoamaan joustoa opintoihin.</p> <p>Opiskelijoilla on oikeus saada tarvittavat oppimisen ja erityisen tuen palvelut. Tarvittavat tukipalvelut opetustilanteisiin järjestetään, opetusta eriytetään opiskelijan tarpeiden mukaan ja tarvittaessa arviointikriteerit mukautetaan.</p> <p>Käytetään tarvittaessa selkokielistä materiaalia (mm.maahanmuuttajat).</p> <p>Esteettömyyskartoitukset toteutetaan Koulutuskeskus JEDUn tiloissa 2022 ja tilojen esteettömyys huomioidaan rakennushankkeissa.</p> <p>Seuranta: Amis-palaute, erityisen tuen päätökset</p>
--	--	--

Yhdenvertaisuus opintosuoritusten arvioinnissa	Osaamisen arviointi perustuu tutkinnon perusteiden arviointikriteereihin	<p>Noudatetaan arvioinnissa tutkinnon perusteita kaikkien kohdalla.</p> <p>Arvioinnin oikaisumenettely kerrotaan opiskelijoille.</p> <p>Seuranta: Arvioinnin oikaisujen määrä</p>
Erityisen tuen järjestelyt ja muut tukipalvelut	Yhdenvertaiset mahdollisuudet opintojen suorittamisessa turvataan yksilöllisillä pedagogisilla ratkaisulla sekä oppimisentuen ja erityisen tuen avulla.	<p>Opintojen alussa selvitetään moniammatillisesti ohjauksen ja erityisen tuen tarve. Tuen tarpeen tunnistamista toteutetaan koko opintojen ajan ja tehdään monialaista yhteistyötä opiskeluhuollon ja muun verkoston kanssa.</p> <p>Varhainen puuttuminen ja opiskelijoiden ohjaus tukipalvelujen piiriin.</p> <p>Seuranta: Amis-palaute, kouluterveyskysely, lähtötasotestien yhteenvedot, erityisen tuen suunnitelman tarkistaminen/ tehdyt toimenpiteet.</p>
Kouluuyhteisön hyvinvointi	<p>Kiusaamista ennaltaehkäistään ja siihen puututaan välittömästi</p> <p>Avoin vuorovaikutus- ja toimintakulttuuri</p>	<p>Panostetaan ryhmäytymiseen koko opintojen ajan.</p> <p>Noudatetaan kiusaamiseen ja häirintään puuttumisen toimintamallia ja puututaan välittömästi kiusaamiseen/</p> <p>Opiskeluhyvinvoinnin suunnitelma, lisää linkki.</p> <p>Kannustetaan opiskelijoita erilaisia näkemyksiä arvostavaan keskusteluilmapiiriin.</p> <p>Seuranta: Amis-palaute, kouluterveyskysely, yhdenvertaisuus ja tasa-arvokysely, opiskeluhuoltoryhmien vuosittainen arviointi.</p>
Opiskelijoiden osallistuminen	<p>Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua oppilaitoksen toimintaan ja päätöksentekoon</p> <p>Osallisuus ja vaikutuskanavat ovat yhdenvertaisesti kaikkien saavutettavissa. Lisätään palautekanavien määrää</p>	<p>Opiskelijaedustajat toimivat toimipisteiden hyvinvointijaoksissa sekä Koulutuskeskus JEDUn erilaisissa työryhmissä kuten opiskelijan oikeusturvatoimikunnassa ja JEDUskunnassa.</p> <p>Kehitetään opiskelijoiden monipuolisia palautteenantomahdollisuuksia</p> <p>Kehitetään oppilaitoksen yhteisöllisen opiskeluhuollontoimintamallia.</p> <p>Seuranta: Tutortoiminnan laajuus, osallistuminen JEDUskunnan ja hyvinvointijaosten toimintaan, palautekanavien aktiivinen käyttö.</p>

<p>Syrjinnän ehkäiseminen</p>	<p>Kaikkia oppilaitoksen jäseniä arvostetaan erilaisista taustoista ja lähtökohdista riippumatta</p>	<p>Turvallisen ilmapiirin luominen.</p> <p>Henkilöstö on itse esimerkkinä arvostavan ilmapiirin ja toimintakulttuurin luomisessa.</p> <p>Lisätään yhteistä keskustelua, jotta opiskelijat ja henkilökunta eivät osallistu piilotettuun ja epäsuoraan syrjintään ja stereotyyppien vahvistamiseen.</p> <p>Opiskelijan oma päätös sukupuolestaan ja sukupuolen ilmaisu otetaan huomioon opetukseen liittyvissä tilanteissa ja sosiaalitoimien järjestelyissä.</p> <p>Järjestetään ohjaus- ja opetushenkilöstölle infoja sukupuolen moninaisuudesta.</p> <p>Seuranta: Amis-palaute, opiskeluhuoltoryhmien työskentely.</p>
<p>Seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen</p>	<p>Seksuaalista häirintää ei sallita ja siihen puututaan välittömästi</p>	<p>Puututaan kiellettyyn käyttäytymiseen, esim. seksuaalisesti tunkeilevat tai vihjailevat ja sukupuolta alentavat eleet tai ilmeet ja ei-toivottu fyysinen kosketus</p> <p>Ohjeistetaan toiminta tilanteissa, joissa seksuaalista häirintää on tapahtunut oppilaitoksessa tai työpaikallatapahtuvan oppimisen aikana Suomessa ja ulkomailla.</p> <p>Seuranta: Amis-palaute, kouluterveys-kysely, opiskeluhuoltoryhmien työskentely, sokeri deittailu- kysely.</p>

4. TOIMINTAOHJEITA KÄYTÄNNÖN TILANTEISIIN

Ohjeita opettajalle

- Kaikille opiskelijoille kuuluvat samat yhteiskunnan jäsenen oikeudet ja velvollisuudet.
- Kunnioita opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa taustoja ja kulttuureja tasapuolisesti.
- Ole kiinnostunut opiskelijoiden kuulumisista, edistä hyvän ilmapiirin muodostumista, ota huoli puheeksi opiskelijan kanssa.
- Puutu epäasialliseen käyttäytymiseen, ole itse esimerkillinen aikuinen
- Ilmoita koulutuspäällikölle/-johtajalle opiskelijaan kohdistuneesta seksuaalisesta häirinnästä tai kiusaamisesta koulussa tai työpaikalla, koulutuspäällikkö/-johtaja on tukenasi asian selvittelyssä.
- Ilmoita asiasta myös alaikäisen huoltajalle (kerro opiskelijalle asiasta ennen yhteydenottoa).
- Kaikilla opiskelijoilla on oltava Wilmassa lähiomaisen tai huoltajan tiedot
- Ota yhteyttä opiskelijan kanssa kuraattoriin tai terveydenhoitajaan, ohjaa opiskelija opiskeluhuollon palveluihin.

Ohjeita opiskelijalle

- Kaikille opiskelijoille kuuluvat samat yhteiskunnan jäsenen oikeudet ja velvollisuudet.
- Kohtele toisia kuten haluaisit itseäsi kohdeltavan.
- Kunnioita jokaisen opiskelijan ja työntekijän taustoja ja kulttuureja tasapuolisesti.
- Jos joudut häirinnän kohteeksi, ilmaise häiritsijälle, miltä hänen käyttäytymisensä tuntuu ja pyydä lopettamaan.
- Jos et halua lähestyä häiritsijää tai jos häirintä jatkuu, ilmoita epäasiallisesta käyttäytymisestä vastuuopettajalle/koulutuspäällikölle/kuraattorille tai jollekin muulle henkilöstön jäsenelle.
- Voit puhua häirinnästä myös tutoropiskelijoille.
- Jos joudut häirinnän kohteeksi työpaikalla, ilmoita asiasta heti työssäoppimista ohjaavalle opettajalle. Jos et saa häntä kiinni, ilmoita asiasta koulutuspäällikölle tai kuraattorille.
- Säilytä mahdolliset todisteet, some-, teksti- tai sähköpostiviestit.
- Käytä oikeuttasi opiskeluhuollon palveluihin, kun tarvitset apua ja tukea.

Ohjeita huoltajalle

- Ole kiinnostunut nuoresi asioista, myös netin käytöstä, merkittävä osa seksuaalisesta häirinnästä tapahtuu vapaa-ajalla.
- Mikäli nuoreen kohdistuu seksuaalista häirintää koulussa tai työpaikalla, ole yhteydessä vastuuopettajaan tai koulutuspäällikköön, jotta asiaan voidaan puuttua.
- Voit olla yhteydessä myös kuraattoriin tai terveydenhoitajaan, saat heiltä tukea. Kannusta nuortasi opiskeluhuollon palveluiden käyttöön.

5. LAINSÄÄDÄNTÖPERUSTA

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat ihmisen perusoikeuksia

Yhdenvertaisuuslain (2014/1325) tarkoituksena on edistää ja turvata yhdenvertaisuuden toteutumista, ehkäistä syrjintää ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Laki kieltää välittömän (suoran) syrjinnän, välillisen (epäsuoran) syrjinnän, häirinnän, kohtuullisten mukautusten epäämisen sekä ohjeen tai käskyn syrjiä jotakuta.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat ihmisen perusoikeuksia

Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan,

perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (1986/609) kieltää syrjinnän sukupuolen perusteella ja velvoittaa koulutuksen järjestäjän edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa. Laki sisältää syrjintäsuojan myös su-kupuolivähemmistöille. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että jokaisella opiskelijalla on samat mahdollisuudet opiskeluun ja ammatilliseen kehittymiseen. Lisäksi tulee ennaltaehkäistä sukupuoleen, sukupuoli- identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.

Erytystä huomiota tulee kiinnittää opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Tasa-arvolaki kieltää seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän oppilaitoksissa. Oppilaitoksen tai muun yhteisön vastuu alkaa kuitenkin vasta, kun häirintä on saatettu sen vastuullisen edustajan tietoon. Oppilaitos tai yhteisö on tällöin velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin häirinnän poistamiseksi. Menettely on kiellettyä syrjintää, mikäli oppilaitos tai yhteisö ei tällöin ryhdy käytettävissä oleviin toimiin estääkseen häirinnän jatkumisen.

6. KOULUTUSKESKUS JEDUN OPISKELIJOIDEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUS-TILANNE

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan

- opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely joka toinen vuosi
- Amis-opiskelijapalautteen avulla: aloituskysely ja päättökysely
- opiskeluhoollon omavalvonnan yhteydessä (opiskelijahuoltoryhmät)

JEDUn tasa-arvo ja yhdenvertaisuus kysely toteutettiin keväällä 2022. Kyselyyn vastasi yhteensä 444 opiskelijaa (40 % miehiä, 57 % naisia ja 3 % muu/määrittämätön). Pääosa vastaajista oli nuoria alle 20 vuotiaita oli 67 %, 21-30 vuotiaita 12 %, 30-50 -vuotiaita 11 % ja yli 50 vuotiaita 10 %.

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	Keskiarvo	Mediaani
Opiskelijoita kohdellaan oppilaitoksella tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti?	55,0%	30,5%	10,4%	4,1%	1,6	1,0
Opintojeni arviointi on ollut oikeudenmukaista?	65,6%	25,3%	6,8%	2,3%	1,5	1,0
Naisten ja miesten välinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuu oppilaitoksessa hyvin?	67,2%	23,5%	7,3%	2,0%	1,4	1,0

Vastaajista 54 /12 % on kokenut kiusaamista, syrjintää tai häirintää oppilaitoksessa opintojen aikana. Avoimien vastausten mukaan kiusaamista, syrjintää tai häirintää on tullut opiskelijoiden ja opettajien taholta. Kiusaaminen on ollut pääasiassa suullista ja porukasta ulkopuolelle jättämistä. Joissakin tapauksissa asioihin on puututtu, osa ei ole kertonut kiusaamisesta opettajille. Vastaajista 23 /5 % on kokenut kiusaamista, syrjintää tai häirintää työpaikalla opintojen aikana. Avoimien vastausten mukaan kiusaamista, syrjintää tai häirintää on ollut pääasiassa selän takana puhumista, kiusaamista ja vähättelyä.

Esimiesfoorumi käy kyselytulokset ja suunnitelman läpi kesäkuun alussa 2022. Suunnitelma käydään läpi henkilöstön kanssa toimipisteissä toiminnallisesti (case-työskentely) pienryhmissä elokuun alussa. Pientyöryhmissä pohditaan ratkaisuja erilaisiin ongelmatilanteisiin, erityisesti keskistytään tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskyselyn tuloksiin. Arviointiin ja kiusaamiseen liittyvissä ongelmatilanteissa käytetään kolmikantaneuvotteluja.

Ammatillisissa oppilaitoksissa, siirryttiin 1.7.2018 keräämään valtakunnallista AMIS- palautetta, jossa opiskelijoille tehdään aloituskysely 30 vuorokauden kuluessa HOKSin allekirjoittamisesta, eli keskimäärin 1 - 2 kuukautta opintojen aloittamisesta ja päättökysely juuri ennen valmistumista.

7. TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN

Suunnitelma käydään läpi JEDUn esimiesfoorumissa sekä kuntayhtymän hallituksessa. Kukin koulutusjohtaja ja -päällikkö vastaa siitä, että suunnitelma käydään läpi opettajien ja muun henkilöstön kanssa toimipisteissä. Opiskelijahuoltoryhmät suunnittelevat ja varmistavat opiskelijoille tiedottamisen. Opiskelijahuoltoryhmissä suunnitellaan myös alakohdaiset toimenpiteet, joilla varmistetaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen alalla.

JEDUn markkinointi lisää suunnitelman on JEDUn www-sivuille, JEDU >Hallinto> Strategiat ja suunnitelmat. Suunnitelmasta tiedotetaan myös JEDUn sosiaalisessa mediassa.

8. SUUNNITELMAN TOTEUTTAMISEN SEURANTA JA TARKISTAMINEN

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan toimenpidetaulukossa mainittujen seuranta menettelyjen avulla. JEDUn monialainen opiskelijahuoltoryhmä tarkistaa ja päivittää suunnitelman vähintään joka toinen vuosi ja tarvittaessa vuosittain. Kehittämiskohteet valitaan tulosten perusteella yhdessä JEDUkunnan kanssa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiat ovat jatkuvan yhteiskunnallisen keskustelun alla ja myös säädökset, lait ja asetukset vaikuttavat tämän suunnitelman sisältöihin ja ajankohtaistamiseen.

9. LÄHTEET

Meidän amiksesta kaikkien amis! Opas ammatillisten oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen kartoittamiseen

Koulutuskeskus Salpaus, Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 11.6.2019

Länsirannikon Koulutus Oy WinNova Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609.

Opetushallitus 2020: Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu oppilaitoksissa, <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnittelu-oppilaitoksissa>

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325.

AMIS-raportit, ARVO -järjestelmä 31.3.2020

Mukana! Tasa- arvo- ja yhdenvertaisuustyö toisella asteella. Honkala, Lempinen, Nousiainen, Onwen-Huma, Salo & Vacker 2019:

Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 2019:4a. www.oph.fi